

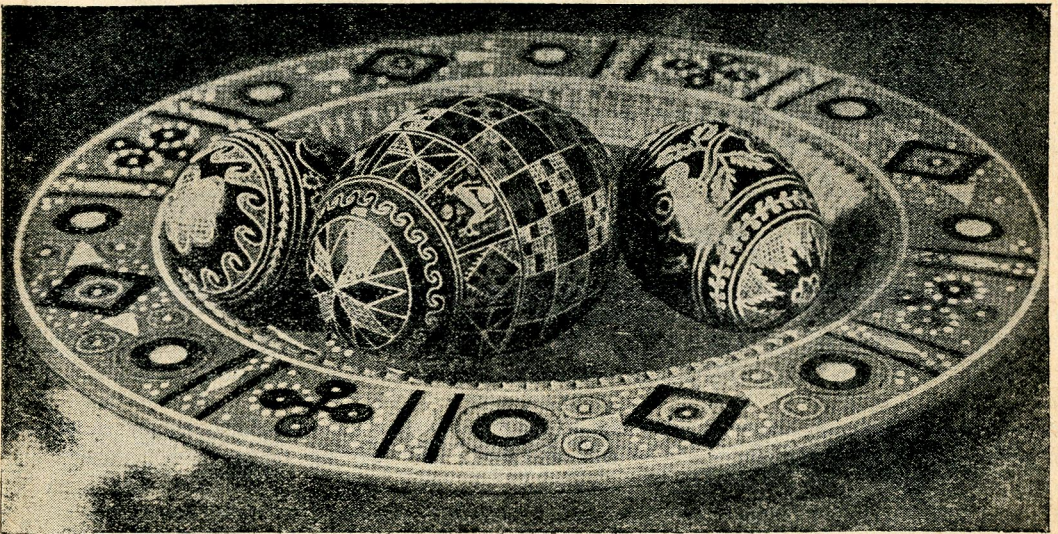
ВІНОЧОК

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ДІТЕЙ

Ч. 4 (35). Львів, квітень 1935.

Додаток до „Правди“

Писанка

Сходить сонце над полями,
Сяють золотом загони,
Про Христове Воскресення
Великодні грають дзвони.
А в церкві наші діти
„Воскресе Христос!“ співають
І дитячими устами
Воскресення величають.
Біля церкви із полудня
Бавляться з товаришами,
Гагілки, танки виводять
І хваляться писанками.
— На моїй прекрасні зори!
— На моїй квітки зацвили!
Так щебечуть мов пташата,
Дідуся всі обступили.
А дідусь промовив любо:
— Най говорить, хто що хоче,

Але писанка найкраща —
То серденько є діточе!
— Хто все горнеться з любов'ю
І до батька і до мами,
В того серце так ясне,
Наче писанка з квітками.
— Хто народ свій щиро любить,
Рідну землю хто кохає,
В того серце золотою
Писанкою завжди сяє.
— Хто свою любов покаже
Не словами, а ділами,
В того серденько найкраще —
Писанка над писанками!
— А яка вона прекрасна
Най з вас кожде поміркує:
Чудні цвіти на Великдень
Сам Господь на ній малює!

Звідки взялися писанки

Великі муки й терпіння переніс наш Спаситель Ісус Христос. Жидівські фарисеї обжалували Його перед римським намісником Пилатом, що Він хоче стати королем Юдеї. Але хоч Христа замучили, тіло Його положили в гробі, привалили важкою камінною плитою і поставили сторожу, Ісус Христос третього дня по своїй смерті воскрес із мертвих. До світа відхилився важкий камінь із гробу Ісуса, а з могили вдарила велика ясність, що осліпила й перелякала римських вояків. Вони попадали лицем до землі, а над гробом станув у всій своїй величі воскреслий Христос.

Перелякані жовніри побігли в місто сказати своєму сотникові, що сталося. Римський сотник сидів саме при сніданню й хотів обірати собі з лущпинки шість варених ячочок, що їх невільник положив перед ним на деревляній тарілці. Та почувши цю вістку, яку йому принесли вояки, він з лютости стратив охоту до їди й почав кричати на жовнірів.

— Ви гільтаї! Що ви мені за байку оповідаєте? Не встерегли гробу і певно п'яні позасипляли, а злодії вкрали вам тіло замученого зперед носа! А тепер викручуєтеся сіном, щоб оминати смерті! Кажете, що воскрес! Я вам голови повідрубую за цю брехню! Як з мертвого мо-

же щось стати живе, як може стати з червоного біле і з білого червоне!??

Воїни почали тремтіти зі страху й благали сотника на колінах, щоб дарував їм життя. Нагло один із них мимохить глянув на стіл і на тарілку, на якій було шестеро яець, і скочивши на рівні ноги, закликав:

— Ось, сотнику, поглянь! Чи не сталося з білого червоне? Чи не може бути чудо в світі? Коли ти тямшиш, що сказав, то даруй нам життя.

Сотник глянув на тарілку й остовпів з дива. Всі шестеро яець, що перед хвилиною були білі, як сніг, тепер стали червоні, як кров. В його серці сталася враз велика переміна, він встав і промовив:

— Радуйтеся, бо ви врятовані! Вірю вам тепер, що той замучений воскрес, що Він був Бог. Ідіть в мирі, а на спомин свого рятунку візьміть собі по одному червоному яйцеві. Вони вас вирятували від смерті.

Втішені вояки оповідали потім усім про чудо Воскресення і про те, що сталося в домі сотника. А на доказ показували червоні писанки. Відтоді християни що Великодня пишуть і красять писанки й обдаровують себе взаємно ними. Найкращі писанки на світі вміє писати наш нарід.

Легенда про фіялку

Серед безмежного числа легенд-переказів, що зв'язані з життям Ісуса Христа на землі, є одна, що оповідає про малу але запашну квітку фіялку, що цвіте на Великдень, заки ще деревина вкриється листям.

Було це того дня, коли Господь Бог сотворив рослини й звір'ята. Тоді добрий Бог питався кожної квітки, коли хоче цвісти. Рожа сказала:

— Хочу бути царицею весни!

— Будеш нею — сказав Господь.

А лелія на те собі:

— І я хочу бути царицею.

— Будете взаємно змагатися за те своєю красою — сказав Сотворитель.

Добрий айстер бажав як найдовше радувати людей. Для того Господь Бог казав йому цвисти аж до самої зими.

Тільки фіялка сиділа тихо в траві й не сміла висказати свого бажання.

Замітив її Господь тай питає:

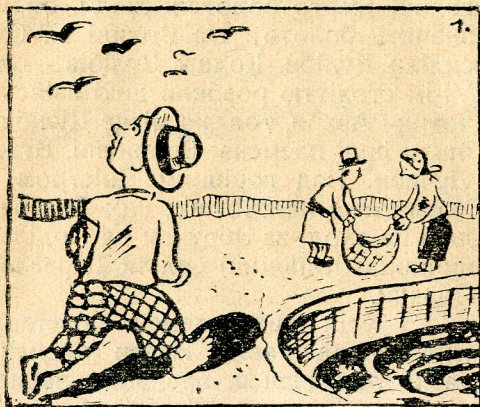
— А ти коли хочеш вкритися цвітом?

— Тоді, Господи, коли Тобі буде найрадісніше.

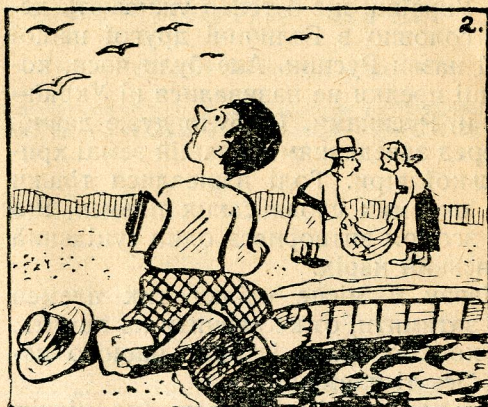
— Отже будеш цвисти в день Воскресення Мого Сина.

І в доказ ласки дав Бог фіялці справді гарний запах, завдяки якому люди дуже люблять ту квітку, хоч вона й дрібненька і непомітна красою.

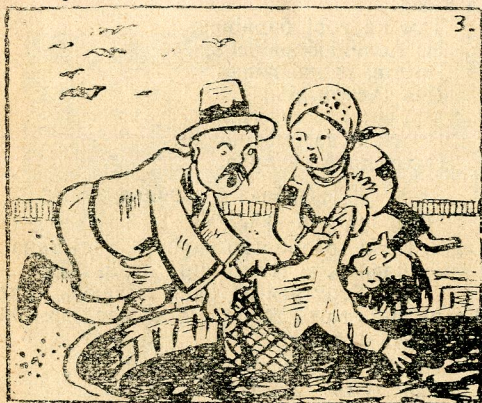
Так з роззявами буває...

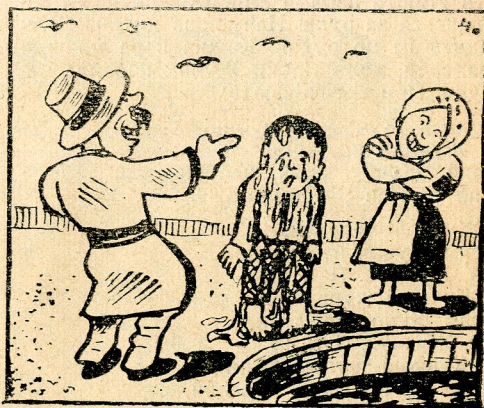
Понад річку, понад став
Федь до школи мандрував,
А вочима „ловив гав”.

Йде собі й думки думає
І на ноги не зважає...
З роззявами так буває.

Аж тут враз у воду „бух”
Не плитку й холодну, ух!
Аж заперло в ньому дух.

Добрі люди вратували,
Але сміху з нього мали:
„Федь роззява із роззяв!”

рг.

ЗАГАДКИ

1) Понад річкою беріжком ішло стадо качок. Одна качка йшла перед двома качками, одна з двома качками, а одна між двома качками.

Хто найкраще відповість, скільки в тім стаді було качок?

2) Патик має два кінці, два патики мають чотири кінці.

Скільки кінців мають два й пів патики?

ВСІ ДІТИ на селі і в місті читають: „СВІТ ДИТИНИ” і „ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ”. Цілолітні передплати по 5 зол. посилати на адресу: Львів, вул. Зіморівича, 3.

Як називалися наші предки

Не все наш нарід звався так, як тепер називається. Побіч загально прийнятої назви Українці ще й тепер уживають декуди, головно в Галичині другої нашої старої назви Русини. Але були часи, коли наші предки не називалися ні Українцями, ні Русинами. То було дуже давно, ще перед заведенням на нашій землі християнської віри. Тоді вживалися тільки назви окремих словянських племен, що з них згодом витворився один суцільний український нарід.

Назву й місце осідку тих племен треба згадати, отже вивчити на пам'ять, коли хочемо знати історію нашого народу. Ось ті племена:

На теперішнім Поліссю (на північ

від Галичини) жили Деревляни, а ще далі на північ за рікою Припять сиділи Дреговичі (себто болотяні люди, бо дрегва значить болото). На Волині за Случем, сиділи Дуліби. Колиж Дулібів — десь у VI-ім століттю розбили дикі азійські кочовики Авари, тоді на місце Дулібів прийшли інші племена: Волиняни, Бужани й Лучани. Над горішнім Дністром жили Хорвати, а на схід від них Тиверці. Ще далі на сході за Збручем на Поділлі та в нинішній Київщині сиділи Деревляни та Поляни.

З усіх тих племен повстав наш український нарід. Назви племен уже давно занехалися, але вони записані в наших найстарших літописах.

Великодні забави дітей

ЯГІЛКИ:

„Жучок

Діти стають парами лицем звернені до себе і держаться за руки. Найменша дитина (Жучок) ходить їм по руках. Кожна пара має перейти наперед, коли тільки Жучок перейде через її руки. При тім співають:

Ходить Жучок по дубині,
А Жучиха по ялині.
Граї, Жучку, граї, небоже,
Най ти Пан Біг допоможе.

На Жучкові черевички,
Бо сам Жучок невеличкий
Граї, Жучку... (і т. д.)
На Жучкові жупанчина,
Бо сам Жучок, як дитина
Граї, Жучку... (і т. д.)
На Жучкові жупан ясний,
Бо сам Жучок дуже красний,
Граї, Жучку... (і т. д.)

„Подоляночка“

Гурт дітей стає колом, а посередині стає одна дівчинка, вибрана „Подоляночкою“. Діти в колі співають, а „Подоляночка“ при відповідних словах пісні то падає, то встає, то ніби вмивається і т. д.

Десь тут була Подоляночка,
Десь тут була молодесенька.
Тут вона впала,
До землі припала.

Ой встань, встань, Подоляночко,
Ой встань, встань, молодесенька!
Умий личенько, так як скляночку,
Умий личенько, так як скляночку.

„Барвінок“

Гурт дітей стає колом. Посередині двоє дітей. Діти співають і при слові „посідайте“ ті обоє в колі сідають. Відтак замість слів „посідайте“ співають: „повставайте“, „поклоніться“, „поцілуйтесь“, а двоє в колі все те роблять. Ось та пісня:

Там на горі барвінець,
На долині барвінець,
По три гроші жінка,
Два талари дівка,
Мої милі паняночки,
Просили вас матіночки:
Посідайте враз!

Забава в зайчика

При цій забаві число дітей має бути непаристе. Коли товариство паристе, тоді одна дитина не бавиться, тільки приглядається.

Пари беруться за руки і стають у колесо. В середині стоїть особа, що не має пари. Колесо крутиться і співає:

Ой сів зайчик на меженьку
Тай думку думає,
Як зловити за рученьку,
Кого він кохає.

По скінченню цієї пісеньки „зайчик“ ловить, кого хоче, за руки і пориває з кола до себе, а всі інші стараються ставати в пари. Хто остане без пари, той стає „зайчиком“ у середині кола, а перший „зайчик“ вже стає зі своєю парою в коло.

РОЗГАДКИ

1) В тім стаді були тільки три качки, вони йшли рядом одна за другою.

2) Шість кінців, бо пів патика має також два кінці.

ВІНОЧОК

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ДІТЕЙ

Ч. 5 (36). Львів, травень 1935.

Додаток до „Правди“

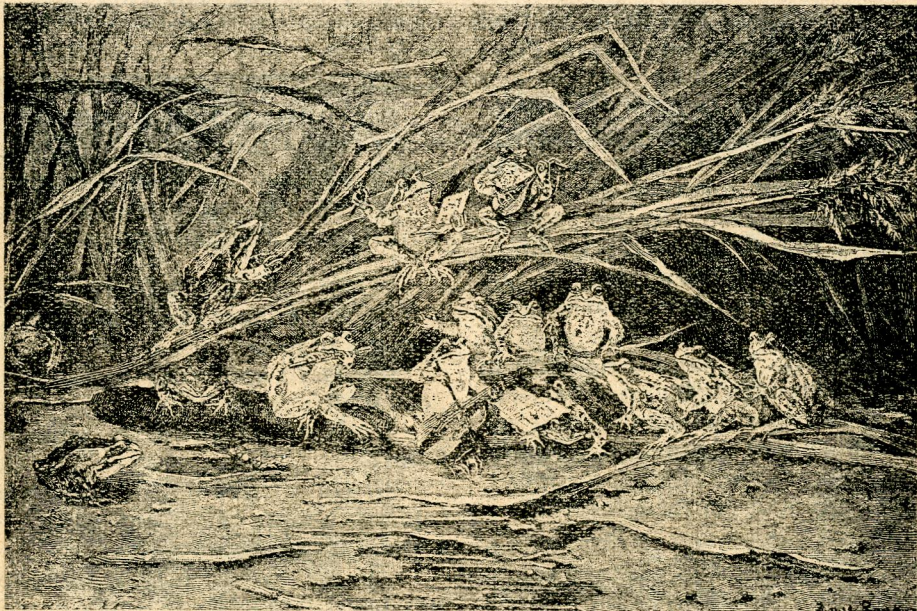
Весна прийшла

Лежали скрізь замети сніговії,
Давили все, загинуло життя
І не було, здавалося, надії
На кращих днів квітущих вороття.
Тоді весна крилом своїм махнула
І полилось і світло і тепло;
І знов життя земля в собі почула
І все навкруг засяло й зацвіло.

І степ старий — і гордий і багатий
Убрався скрізь в яснозелені шати,
На них з квіток процвітані листви.
Ожив, дихнув і запашне дихання
Послав лісам, горам на привітання
І світ почув: воскресни і живи!

Борис Грінченко.

Жаб'ячі концерти

У теплі весняні вечори, як тільки зайде сонце, приготуються жаби до свого концерту. На знак свого диригента пливуть вони до одного берізка свого

ставочка і як тільки стемніє трохи, вже починають. Є там усі інструменти, які повинні бути в кожній порядній оркестрі, тому й не диво, що жаб'ячий кон-

церт такий гарний. Враз музика вривається і мовкне. Тільки десь із дальшого ставку доходять звуки іншого жабячого концерту. То сусідська жабяча оркестра суперничає з нашими жабками й також улаштовує концерт. Наслухують

трохи наші жабки, але на знак свого диригента починають свій концерт на ново. Мистецькі змагання тривають так довго в ніч. Гарні ті наші весняні й літні вечори з їх славними жабячими концертами.

Як оснували місто Київ

У попереднім числі „Віночка” (в 17 ч. „Правди”) писали ми, як то давним давно називалися наші предки і де жили ті племена, з котрих витворився згодом наш український нарід. З часом ті наші предки зєдинилися в одну державу, а столицєю та головним містом тої держави було місто Київ над Дніпром. Коли саме засновано й побудовано Київ, того напевно не знаємо. В кожному разі його засновано ще перед князями, що їх ми знаємо з нашої історії, ще в давних поганських часах. Та на наше щастя ще тоді, коли на нашій землі жив побожний монах Нестор (себто десь між 1065 і 1114 р. по Христі), заховалися в пам'яті наших предків давні перекази (легенди) про те, як повстав Київ. І так оповідали старі люди, що чули від старших від себе людей про св. апостола Андрея Первозваного, котрий поблагословив київські гори, поставив там хрест і сказав, що колись на тих горах повстане місто, столиця могутньої держави. Нестор записав цей переказ у своїм літописі (хроніці), а про саме оснування Києва записав ще такий переказ: „Було трьох братів: Кий, Щек і Хорив та їх сестра Либедь. Кий сподобав собі місце на горі й побудував там городок (укріплену оселю, обведену валом). Щек побудувався на сусідній горі, що й доси зветься Щековиця, а Хорив на іншій. Від їх сестри Либеді та річка, що впадає в Дніпро, зветься Либедь“.

Коротенько й скупо на словах, як бачимо, записана така важна для нас подія. Не знаємо навіть, звідки прийшли ті три брати, хто вони були. Не знаємо як прийняли їх місцеві люди, наші словянські предки наддніпрянські Поляни. Вчені всяко здогадуються, а письменники наші пробують відтворити нам докладніше

картину, як відбулися засновини матери наших міст, Києва.

І ось таку картину маємо в новій книжечці Діточої Бібліотеки п. н. На світанку. *) З короткої та сухої літописної записки повстало гарне оповідання про оснування Києва. Прочитавши те оповідання, краще можемо уявити собі те, що вчимося з історії рідного краю, бо знати будемо, як справді могло відбутися оснування та будова міста. Тому радимо вам, діти, купити й прочитати цю чергову книжечку „Діточої Бібліотеки“.

*) Антін Лотоцький. На Світанку. Легендарне оповідання про початки Києва. Образки Михайла Фартуха. Накладом В-ва „Світ Дитини”, Львів, ул. Зіморовича 3. Стор. 64. Ціна 60 сотиків.

НЕ МОЖЕ БАЧИТИ

Т і т к а: Чого ти так смієшся, Івасику? Я не бачу тут нічого смішного.

І в а с ь: Бо ви й не можете бачити, бо сидите на моїм хлібі з медом.

ЗАГАДКИ

3) Які годинники показують тільки погідні години?

4) Як то зробити, щоб половина з дванадцять було 7?

5) Як написати тисячу самими дев'ятками?

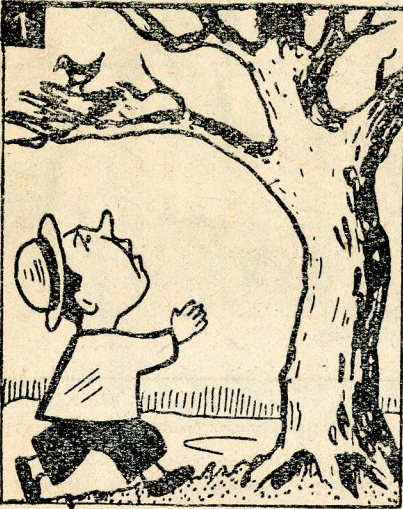
6) На хаті сиділо 5 воробців. Хтось стрілив і один воробець упав. Скільки воробців остало на хаті?

7) Два батьки і два сини застрілили три зайці, але кожний з них приніс одного зайця.

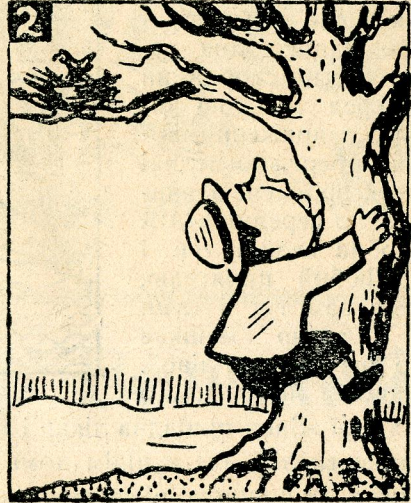
Як це могло статися?

8) Що мусить мати кожний чоловік, кожний звір, птах, риба, ростица, одним словом кожне сотворіння і кожна річ?

Всім хлопцям осторога

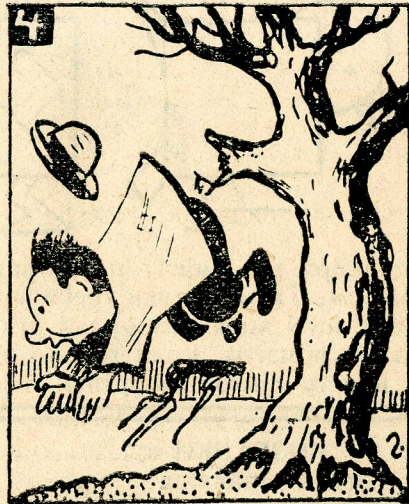
- 1) Раз Івасик наш ішов
Чогось у село
І побачив на дереві
Пташаче гніздо.

- 2) Покортіло його дуже
Всі ті пташки мати
Виліз миттю на дерево,
Щоб їх полапати.

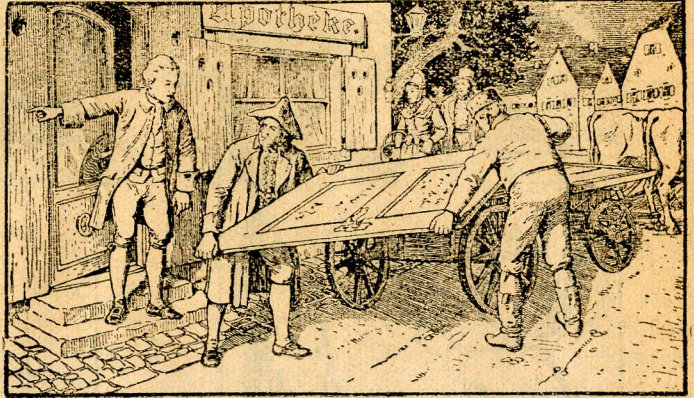
- 3) Та гилька була тонка
І сили не мала,
Як лиш сів на ню Івась
Миттю відломалась.

- 4) Щоби гнізд не видирати,
Івась мав науку —
Впав із дерева на землю
Зломив собі руку.

Дивна рецепта

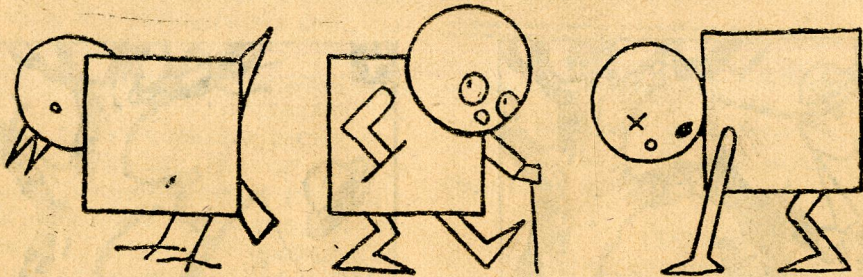
Се не така велика штука занести рецепту до аптеки; однак давно була це така штука. Одного дня задержав якийсь сторонний чоловік перед міською аптекою віз, запряжений волами, зняв обережно великі хатні двері, зроблені з ялиці і вніс їх до середини. Аптекарь зробив великі очі і сказав: „Любий приятелю, чого треба вам тут з тими дверми? Столяр мешкає дальше о два дома на ліво”. Йому відповів чоловік, що

до його хорої жінки приїздив лікар і хотів їй записати лік, але в цілім домі не було ні пера, ні чорнила, ні паперу, лиш кусок крейди. Тоді написав пан доктор рецепту на дверях хати і нехай тепер

пан аптекарь буде такий добрий і спорядить напій.
Аптекарь вволив волю сього чоловіка, відчитав ту дивну рецепту тай зробив лікарство. Щасливий той, хто вміє собі в потребі порадити.

Вчімся рисувати

Дуже добра річ уміти нарисувати все, що бачимо. Та тої штуки треба вчитися змалку, щоб вправити око й руку. Найважча річ початок. Коли вміємо нарисувати просту лінію, трикутник, ква-

драт і коло, то з того вже може вийти незлий рисунок, ось як тут на тім образку. Воно правда, що на тім образку не цілком так усе, як має бути. Але при довшій вправі вийде все як слід.

РОЗГАДКИ

3) Соняшні годинники.
4) Треба написати крейдою на таблиці дванацять римськими цифрами себто так: XII. Потім поземою рисочкою переділити це число на половину, змазати губкою долішню половину, а остане VII (сім).

5) Тисячку можна написати самими девятками так: 999⁹/₉.

6) Ні один, бо по вистрілі решта воєвоєць утікла.

7) Два батьки і два сини то були: дід, батько і внук.

8) Мусить мати ім'я, або назву.

Св. Володимир Великий

Дня 15 липня (старого стилю) 1015 року, отже рівно тому 920 літ, помер у місті Києві, столиці нашої старої держави Руси-України славний наш монарх св. Володимир Великий. Святим признала його католицька Церква за праведне життя і за навернення своєї держави на Христову віру, а Великим назвав його наш нарід за великі заслуги для нашої давньої держави.

Тому саме нинішньої неділі (15-го по старому, а 28-го по новому календареві) як день смерті того великого мужа святкує наша Церква пам'ять св. Володимира Рівноапостольного (= рівного Апостолам, бо то Апостоли навертали ріжні народи на Христову віру).

Св. Володимир Великий то внук нашої київської княгині Ольги і син київ-

ського князя Святослава. Хоч св. Ольга була вже християнка, хоч на Русі-Україні було вже багато людей християнської віри, однак ще тоді з а г а л нашого народу був поганський і державною вірою була поганська віра в різних божків. Своім великим розумом, яким наділив його Бог, князь Володимир не тільки забезпечив нашу давню державу від ворогів, не тільки завів у ній гарний лад і порядок, але також прийшов до пересвідчення, що дотеперішня його віра та віра більшости його народу нездала і що навпаки тільки християнська віра його бабуси св. Ольги найбільше була гідна запевнити йому та його народові дотеперішню волю й вічне життя. Тому в 986 році князь Володимир охрестився і при св. хрещенні дістав імя Василій. Після охрещення оженився Володимир з грецькою царівною Анною та спровадив із Греції та Болгарії священників місіонерів, щоб вони навчали наш нарід Христової науки. По довгих приготуваннях, а саме дня 1 серпня 988 року відбулося торжественне хрещення мешканців Києва в ріці Дніпрі. Згодом християнська віра прийнялася по всій нашій тодішній державі та стала державною нашою релігією на місце давньої поганської. Христова віра принесла нашим предкам не тільки пізнання правдивого Бога, але з її прийняттям поправилися доля нашого народу, обичаї стали лагідніші, почала ширитися освіта й наша держава станула між першими культурними державами світа.

І ще одно треба згадати. Тому що св. Володимир прийняв християнську віру від Греків, отже в грецькій обряді, тому донині цей наш обряд зветься греко-католицький. Греки мали тоді свого найстаршого єпископа (патріярха) в місті Царгороді, котрий підлягав Папі Римському, як Голові всесвітньої, католицької Церкви. Щойно значно пізніше, бо в 1054 році грецький патріярх Керуларій збунтувався проти св. Отця в Римі й тоді настав розрив (схизма) Греції від Риму. Отже в часі хрещення Русі-України не було тої схизми, але всі християни на Сході і на Заході визнавали однакову віру. І хоч мали різні церковні звичаї-обряди, однак слухали одного верховного Архипастира, св. Отця в Римі

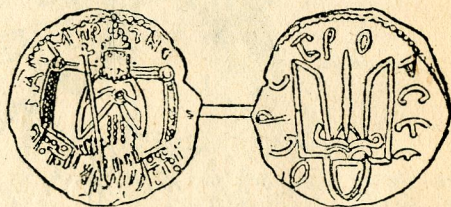
ПІСНЯ ДО СВ. ВОЛОДИМИРА*)

- Святий Великий Володимире,
До Тебе шлемо моління щире.
- (2) Ти наш Апостол, Ти наш хреститель.
Ти перший славний наш Обновитель.
Тебе взиває вся Україна,
Бо всім нам грозить страшна руїна:
- (2) Пекольний ворог всюди лютує,
Церкву і віру в серцях руйнує.
Святий Великий Володимире,
Ти обнови нас силою віри
- (2) І днесь Ти жаром віри й любови
Приведи нарід знов до обнови.
Ми всі до Тебе днесь руки вносим,
В Тебе опіки, рагунку просим:
- (2) О виблагай нам кращої долі,
Церкві й народу сили і волі!

*) Співається, як: „О Мати Божа, до серця Твого...“

НАШІ СТАРОДАВНІ ГРОШІ

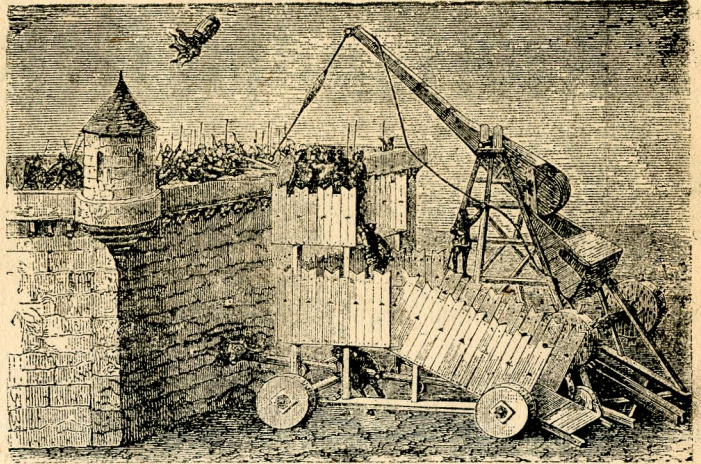
В музеях зберігають старинні гроші, що нераз знаходяться в землі. На тім рисунку бачимо, як виглядає срібна монета старої української держави за княжих часів. На однім її боці подoba київського вел. князя Володимира, а на другому герб у формі тризуба. Довкола тих рисунків бачите якісь невиразні букви. Цей напис відчитали так: Володимир на столі (значить: престолі), а се его среб-

ро (срібло, срібні гроші). З того бачимо, що „тризуб“ був державним знаком (гербом) нашої держави за княжих часів. Тому в 1918 році законодатна влада нової української держави в Києві прийняла закон, що гербом відродженої української держави має бути „тризуб“. Ширше про це та про інші наші національні відзнаки написав Тадей Скотинський у книжечці „Український герб та прапор“, що її тепер видало Т-во „Прогрес“ у Львові.

Як давно здобували твердині

В дуже давних часах не така була зброя як тепер, якою люди воювали між собою. Тоді ще не знали ні стрільного пороху, ні тої страшної ріжнородної огнестрільної зброї нинішніх часів, не було ні крісів, ані гармат. А всеж таки в старих часах, були свого рода гармати, якими розбивали муровані твердині та кидали до твердині вогонь. Ось тут на образку бачимо зброю до розбивання мурів твердині, т. зв. т а р а н. Був це здоровенний бальок, який підкочували на колесах під самі муровані стіни та в них гатили ним що сили. За тараном бачимо другий ще складніший прилад. Є це староримська м е т а в к а, яка кидає до твердині т. зв. грецький огонь. Була це якась легко-запальна маса, зроблена мабуть з олію та споршкованого вапна

і служила до запалювання ворожих суден на воді та будинків на суші. Із наших літописів знаємо, що коли київський князь Ігор, (муж св. Ольги й дід св. Володимира Великого) воював з Греками, то Греки кидали на наше військо якийсь огонь, що палив і ранив вояків.

Наш знак і клич

Це діялося підчас жорстокої війни, яка нищила Америку більше як 70 років тому (1861—1862). В день славної битви в Баль-Ран один із генералів полудневої армії Сміт ішов головній армії на поміч зі своїми жовнірами. Одначе прийшов запізно, бо не знав, який є клич, по якому повинні були пізнавати себе жовніри з полудня. Він знав, що приближуючися до своєї головної армії, може бути нею знищений, бо не знав клича (таємного слова), по яким свої пізналиб його жовнірів. Тоді він вийшов до своїх жовнірів і спитав їх, чи котрий добровільно не пішовби на смерть, щоби спасти своїх товаришів. Зголосився на це один молодий жовнір. Тоді генерал передав йому на картці паперу такі слова: „Передайте мені клич! — ген. Сміт.“

Жовнір пішов. Коли вже зближився

до передньої сторожі полудневої армії, почув голос:

— Стій! Хто йде?

— Приятель — відповів жовнір.

— Клич?

Жовнір поступив наперед, не кажучи нічого. Проти нього звернулися кріси... Тоді жовнір робить на собі великий знак св. хреста, відтак підносить праву руку до неба і так поручає свою душу Богові...

Зараз усі кріси схилилися до землі... Знак хреста був дійсно на той час кличем, який дав для своїх жовнірів генерал головної армії Полудня Бореґар, що був також католиком.

„Але мав щастя той жовнір“ — подумаете собі, прочитавши ту правдиву історію. Не так щастя, але радше нагороду від Бога за побожність. Знак св. хреста це повсякчасний клич усіх нас християн-

католиків. Тепер ви, любі діти, певно не стидаєтеся перехреститися, але є такі люди злі й зіпсовані, які можуть насміхатися з вашої віри. Вам тоді може бракнути

відваги й ви можете стидатися перехреститися. А прецінь бути християнином-католиком цеж велика честь і своїм знаком-кличем треба нам гордитися.

Хто підняв його матір?

Василькові минав тільки дев'ятий рік, але це вже був розумний хлопець. Навчило його чимало горе й терпіння. Він же не мав батька, тільки матір-удову.

Заєдно запитував себе...

— Чого моя матуся така самотна й одинока? Чому вона така бліденька й сумна заєдно?

Правда, Василько знає, чому матуся так сумує і тужить. Їхній рідний батенько не живе. Він умер давно-давно. Василько навіть не памятає свого батенька. Він умер смертю героя, смертю борця за рідний нарід. Матуся навіть знає, де батькова могила. Десь далеко, далеко, серед степів. Але матуся прирікає, що колись вони обоє пойдуть туди й поклоняться тій могилці і завітчають їй.

Василько це знає. І він знає, що якби жив батько, то і мати булаби весела і йому булоби краще жити. Він же бачить, як живуть другі хлопчики, його ровесники, що мають рідних батьків... Отже він знає, чому ненька сумна...

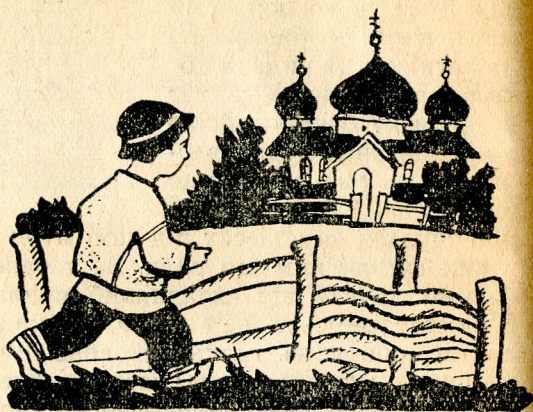
Та всю ту діточу любов, що їй мав ділити між обоїх родичів, Василько присвячує неньці. Чи може він сказати або написати, як дуже він їй кохає? Не годен.

Аж тут раптом цієї осені його матінка тяжко занедужала! Господи! Його мати слабенька! І може вмерти... Щож би він діяв сам, сирота, без рідної мами? Чи міг би прожити? Ні — він про це й не думає! Чи міг би сам жити? Бо він певно не пережив би тої втрати і скоренько пішов би за ненькою в могилу. Він читав в одній книжечці, що такий один хлопчик мав також матір-удову і вона вмерла — і той хлопчик умер за три дні по смерті своєї мами.

А матінка його дуже хора. Уже три дні не встає з ліжка. Коли він нині прий-

шов зі школи, мати сказала слабим голосом:

— Васильку, біжи, дитинко, до нашого отця духовного, проси, нехай потрудиється до нас до хати...

Василько знає отця духовного, бо отець не раз похвалив його в школі і другим за примір ставив. Він не боїться піти до отця пароха... Чи то раз уже він там був... Чи раз отець парох кликав його до себе і обдаровував його такими гарними червоними яблучками з приходського саду... Він не боїться...

Але нині — коли хора мати післала його до отця духовного — він раптом дуже налякався... Бо Василько знає, що отець духовний іде до таких людей, що вже вмирають і хочуть з Богом відійти з цього світа.

Господи! То його матінка вже буде вмирати...

Василько вибіг з хати і його облив зимний піт. Він пустився городами до приходства і небаром опинився перед брамою. Кругом не було нікого. Ні на вулиці, ні на подвір'ю священика, ні коло церкви, що стояла по другім боці вулички на горбку.

Василько глянув на церковцю і рап-

том став перед брамою приходства і мов застиг.

— Не піду! Не піду!.. — говорив він до себе беззвучно. — Це не може бути! Бог не візьме мені рідної матінки. Вона буде ще жити, таж я ще малий хлопчик...

Далі Василько вже й не памятав, що думає. Мов у сні повернувся від брами, скочив через вилицю й за хвилину опинився під церквою. Двері були зачинені. Отже Василько впав на вколішки перед джерима і залився дрібними сльозами.

І з душі його вийшла велика молитва, що тільки містилася в самотнім слові:

— Боже... Боже... Боже...

А коли здавалося, що з його очей вийшла вже остання сльозина і срібною перлиною впала на поміст, — він нагло

встав — хрестився тричі і бігцем рушив назад до дому. І почув, що ніби щось полекшало йому в грудях, що серце не тисне вже такий одчайний біль...

Коло самої хати ніби опам'ятався... І з острахом підійшов до дверей — і відчинив їх тихо-тихо.

— Що то? Мамо! Матінко! — закликав він великим голосом, в яким було чути велику радість і здивовання.

Його мати стояла біля стола і горячо молилася Богу. На голос сина обернулася і на її личку зяснила радісна усмішка.

— Сину, мені вже лекше! Бог чудом уратував мене для тебе.

Василько впав на коліна і тільки шептав:

— Боже... Боже... Боже...

Чому люди тонуть

Пригадайте собі насамперед те, що ми писали в попереднім числі „Правди” в статейці п. н. „Вчімся пливати”. Там було сказано між іншим, що по правилам природи людина взагалі не повинна тонути в воді. А всеж таки люди тонуть. Чому?

1. Бо взиваючи помочи мимоволі витягають з води на верх рамена.

2. Бо кричать при тім о поміч і тому випирають з грудної клітки все повітря. Повітря в легенях робить тіло лекшим, подібно як повітря в гумовому мячі (бальоні) робить той мяч лекшим.

3. Бо при кликанню помочи напиваються води, віддихають неправильно та з трудом і вкінці тратять голову (притомність ума).

А прецінь відомо, що коли пливак хоче дати нурка, то перш за все він витягає з води рамена (руки) і то прямо-вісно вгору й тоді він негайно поринає. Рамя дорослої людини важить коло 2 кильограми, отже оба рамена 4 до 5 кильограм. Одно рамя має пересічно об'єму 3 літри (3 куб. дециметри). 3 літри води ваять 3 кильограми.

Коли я тримаю оба рамена над водою, тоді моє тіло робиться тяжче на 4 до 5 кг. Колиж я тримаю оба рамена в

воді, тоді я лекший на 4 до 5 кильо. Чому? Бо коли тримаю рамена над водою, тоді 6 літрів води не є виперті моім тілом. А це значить те саме, якби я привязав собі 6 кілевій камінь до ніг! Ясно, що тоді чоловік мусить тонути. Справа ще погіршується, коли тонучий є в одязі, що набирає в себе води. Всеж таки й одягнений чоловік може пливати в воді, хоч очевидно не так зручно як без одягу. Отже тому затамте:

Безумовно не витягати рамен (рук) понад воду, коли хочемо вдержатися на воді. Наші рамена мусять постійно бути занурені в воді.

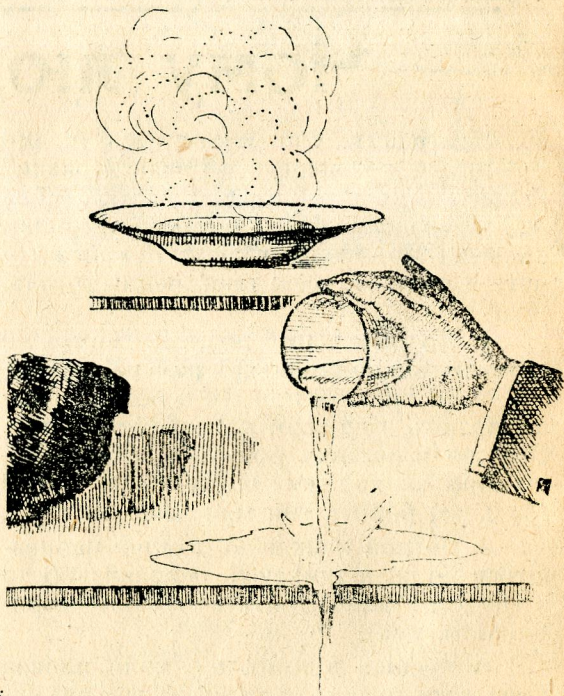
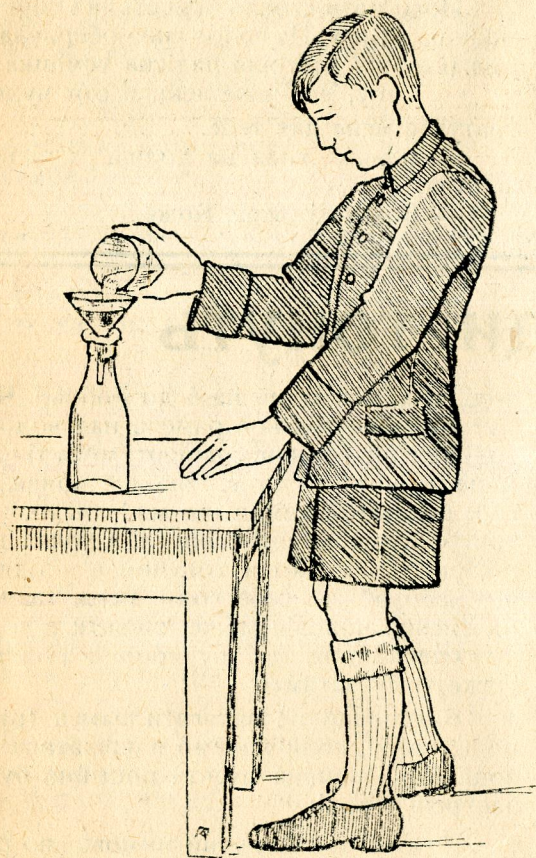
Кожний потопаячий мимовільно робить рухи руками й ногами. Це добре, бо помагає довше вдержатися на поверхні. Коли при тім раменами тиснетесь вдолину та на переміну рухається то ногами то руками, але спокійно й повільно, тоді можна так немов стояти в воді, і коли уста над водою, голосно закликати помочи. Притім усе вважати, щоб зараз зачинити уста й віддихати тільки носом. Це добре і для того, що вміє пливати. Віддихання носом успокоює, щадить сили та позволяє довше задержати в легенях повітря. Як повинен поводитися в воді потопаячий, про те буде далі.

Три роди тіл у природі

Коли кажемо слово „тіло“, то звичайно маємо на увазі тіло людське. Але в науці звуть тілом усяку річ, яку тільки ми бачимо нашими очима, або взагалі спостерігаємо нашими змислами. Тіла є різні. Одні з них мають усяку свою фор-

тіл маємо представлені тут на образку: 1) ліворуч бачимо камінь (тверде тіло; 2) праворуч бачимо, як зі склянки ллється вода (плинне тіло, теч) і 3) а вгорі з тарілки знімається вгору пара (газове тіло).

Газом є також повітря (воздух), котрим віддихаємо. Хоч ми повітря не бачимо, а проте воно також займає місце, як і інше тіло. Ось цей хлопчик на першому образку хоче налити лійкою води у фляшку. Вода вже наповнила лійку, а до фляшки не стікає. Це тому, що у фляшці є повітря, котре не має куди втікати, бо хлопець, вкладаючи лійку в шийку фляшки, насамперед обв'язав лій-

му, наприклад: камінь, стіл, ніж, склянка і т. п. Такі тіла звуть твердими тілами. Є знову такі тіла, які не мають своєї форми, а тільки мають форму тої посудини, в якій знаходяться, наприклад: вода, молоко, нафта і т. д. Такі плинні тіла звуться плинами, або течами. А ще є й такі тіла, які треба держати в добре закритій посуді, щоб з неї не вийшли, наприклад: дим, пара, повітря. Такі тіла звуться газами. Значить тіло може бути в котромусь із трьох станів: у стані твердим, плинним, або газовим. Ці три стани

ку мокрою шматкою. Та коли хлопець розворушить шматку та зробить у ній хоч невеличку щілинку, зараз повітря пічне з фляшки тою щілинкою втікати й вода спливе до фляшки.

Наука про тіла, а саме про переміни, які з тими тілами діються, (отже фізика та хемія) причинилася до різних славних винаходів, які люди можуть уживати собі або на пожиток, або на шкоду.

Купуйте й читайте нові книжки

Незвичайно корисна річ читати добрі книжки. Хто раз про те переконається, той стане прилетелем доброї книжки на все життя.

До читання треба привикати з малку. Дякувати Богу нема в нас недостачі в добрих книжках і хоч часи тепер тяжкі, то є книжки такі дешеві, що і найбідніші родичі можуть віджалувати тих кількадесять грошів на купно час до часу доброї книжки для своїх дітей. І це не буде марне викинений гріш. Ось нераз нарікають родичі на лихі діти, що їх не слухають, що не роблять так, як наказують Божі Заповіді. Самі нашімнення не помагають. А ось дайте дітям читати таку книжечку, де є різні цікаві оповідання про те, як треба по Божому жити. Недавно видало таку книжечку Видавництво „Наш Приятель” у Львові. Книжку ту написав Омелян Квіт, а називається вона „Божі Стежечки”. Божі стежечки — це Божі заповіді. В книжці є 20 оповідань, які вчать, як тими „стежечками” ходити. Адреса Видавництва є: В-во „Наш Приятель” — Львів, ул. Сикстуська 39а.

Вже від довшого часу нарікали старі й молоді, що нема в нас короткої, приступно писаної цілої Історії України, з якої наші діти пізнавалиб минуле нашого народу та вчилися любити свій рідний край і нарід. Та вже тепер годі нарікати на це, бо така Історія вже в нас є і саме вийшла четверта, передостання її частина. Є це **Історія України для дітей**, видана Видавництвом „Світ Дитини” у Львові (вул. Зіморовича 3). Про дві перші частини ми вже писали в „Віночку”. В III-ій частині п. н. „Козаччина” оповідається, звідки взялися козаки-запорожці, про найславніших запорожських отаманів, про життя на Січі та на Україні за козацьких часів, про повстання гетьмана Богдана Хмельницького, про гетьманську українську державу та про її кінець. Та на особлившу увагу заслуговує **IV-та частина Історії**, що саме тепер вийшла. Називається та частина „Україна в неволі”. В ній описано дуже приступним способом часи неволі й упадку українського народу, як також часи пробудження народньої свідомости, коли то наш нарід немов у друге почав народжуватися на світ. Опис історичних подій та осіб доведений аж до самої світової війни, що вибухла в 1914 році, до тої хвилі, коли в нашім краю знову задунав заклик Головної Української Ради: „До зброї за волю України!” Ціна цієї книжечки 80 грошів. — Читачи наші знають славні „Байки Езопа”, що ми їх недавно друкували в Бібліотеці „Правди”. Ту саму книжечку видало також зі Вступом про Езопа та його байки В-во „Світ Дитини” і має на складі по ціні 60 грошів за одну книжечку.

В таємне царство природи веде нас книжечка Дарії Гриневич-Витанович п. н. „**В царстві краплини води**”. Бо й справді великі Божі чуда можна побачити крізь скло мікроскопу. А саме можна там бачити найдрібніші в світі сотворіння Божі, малесенькі звірята, як вони живуть та розмножуються. Побачити можна малесенькі Комірківці, що цілі високі гори на землі збудували

з своїх дрібненьких вапняних шкаралупок. Є ще й інші невідомі нам звірятка як Окручки, Наливочки та малі злочинці Пропасники, що в людеј та худоби викликують недугу пропасниці. Ту книжечку видало В-во „Світ Дитини”. Вона прикрашена ясно образками й має 32 ст. друку.

МАМИ!

Чи знаєте, що журналік „СВІТ ДИТИНИ” — це Ваш союзник у справі виховання дітей?!

Передплачуйте його конечно! Коштує на рік лиш 5 зл. Адреса: Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

ЩО ТО Є?

(Веселі загадки)

— Має 4 ноги, хвіст і не рухається, а скаче, як вежа львівського ратуша?

— Не можу відгадати, скажи, що то є...

— Здохлий кіт.

— А хіба здохлий кіт скаче?

— А хіба ратушева вежа скаче!

— Що то є, що має 4 ноги і літає в повітрі?

— Що то може бути, не знаю такого.

— А дві ворони.

— Що то за звір, що бачить так ззаду як і зпереду?

— Сліпий кінь.

ДИВНИЙ ХЛОПЕЦЬ

— Як там мій син учиться у Вас, пане вчителю?

— Дивний хлопець. Голову має рішуче пусту, а годі що в неї вложити.

ДЕШЕВО

Учитель: Коли одна гуска коштує одного золотого, то скільки буде коштувати 10 гусок.

Малий Іцко (підносить руку): Прошу пана учителя сказати мені, де є такі дешеві гуси?

В ШКОЛІ

Учитель: Від чого пішло слово „довг”?

Ученик: Від того мабуть, що його довго не віддається.

Як бавляться діти

Лисячий хвіст

Діти стають у коло, рамя при рамени, лицем звернені до середини кола, руки закладають за спину. Один бере в руки скручений ручник, ходить назовні довкола колеса і говорить, або співає:

Ходить лис коло дороги,
В нього бистрі й добрі ноги,
Ходить і хвостом махає:
Кому його дати має?

Так повторюючи, може обійти колесо й кілька разів, а ніхто зі стоячих у колесі не сміє оглянутися. Хто оглянеться, того лис має право вдарити по спині. Нарешті він дає ручник незамітно комусь у руки і йде далі. Той, що дістав ручник, жде ще кілька хвилин, щоб ніхто не догадався, а потім нагло бє ручником по спині свого сусіда на право. Той втікає, а „лис” жене за ним аж той стане на своє місце. Перший „лис” стає на місце другого, а другий обходить колесо і співає, або говорить так само. Забава йде доки всі не були лисами, а потім видумують іншу забаву.

Коли на дворі холодно або дощ, тоді бавимось в кімнаті в почту.

Кожний з учасників забави називає себе іменем якогось міста. Один є почтар і він му- сить знати, де яке „місто” сидить на кріслі. (Всі сидять на кріслах, розставлених довкола кім- нати). Почтар стає на середині кімнати і кличе — наслідуючи трубку:

— Тарара! Тарара!
Всі питають: „Хто йде?”
Почтар: „Почта!”
Всі: „Звідки?”
Почтар: „Зі Львова!”
Всі: „Куди?”
Почтар: „До Коломиї!”

В тій хвилині зриваються ті двоє, що ма- ють назву „Львова” і „Коломиї” й одно сідає на місце другого, але почтар старається сам за- няти місце котрогось із них. Коли йому це вда- ється, то та особа, що його пустила, дає фант і стає почтарем, аж доки знову не займе чийо- гось місця. Як почтар незручний, то може дуже довго трубити. Забава триває, доки не назби- рається десять фантів.

Наймиліші забавки

Коли Івась був маленький, тоді дістав гарні забавочки, що їх купи- ла йому добра мама й тато. Хоч за- бавки і були гарні, а деякі з них навіть дорогі, та вони з часом йо- му знулилися й він не любив ними бавитися. Зате Івась дуже радо і довго бавився такими забавочками, що їх зладив або видумав собі сам. А коли ще трошки підріс, почав і сам майструвати й робити собі за- бавочки. Ті забавочки, що він їх сам собі зробив, були йому найми- ліші.

